

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

**ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИК ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**ВК 3.2. ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ І ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ
В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

**Освітня програма
Рівень вищої освіти
На здобуття освітнього ступеню
Спеціальність
Галузь знань**

**ПОЧАТКОВА ОСВІТА
ДРУГИЙ (МАГІСТЕРСЬКИЙ)
МАГІСТРА
013 ПОЧАТКОВА ОСВІТА
01 ОСВІТА /ПЕДАГОГІКА**

Рівне – 2023

Робоча програма навчальної дисципліни **«Індивідуалізація і диференціація в інклюзивному середовищі початкової школи»** для здобувачів освітньої програми «Початкова освіта» другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань **01 Освіта /Педагогіка**, спеціальності **013 Початкова освіта**

Розробник: д. пед. н., проф., завідувач кафедри теорії та методик початкової освіти Красовська О. О., викладач кафедри теорії та методик початкової освіти Максимчук Наталія Станіславівна

Робоча програма затверджена на засіданні **кафедри теорії та методик початкової освіти**

Протокол від 28 серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри теорії та методик початкової освіти **Ольга КРАСОВСЬКА**

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «Початкова освіта» другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта.

Гарант освітньої програми 013 Початкова освіта **Ольга КРАСОВСЬКА**

Схвалено **навчально-методичною комісією** педагогічного факультету ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»

Протокол від 29 серпня 2023 року № 1

Голова навчально-методичної комісії **Інна СОЙКО**

Красовська О.О., 2023
© Приватний вищий навчальний заклад
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»,
2023

Робоча програма навчальної дисципліни **«Індивідуалізація і диференціація в інклюзивному середовищі початкової школи»** для здобувачів освітньої програми «Початкова освіта» другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань **01 Освіта /Педагогіка**, спеціальності **013 Початкова освіта**

Розробник: д. пед. н., проф., завідувач кафедри теорії та методик початкової освіти Красовська О. О., викладач кафедри теорії та методик початкової освіти Максимчук Наталія Станіславівна

Робоча програма затверджена на засіданні **кафедри теорії та методик початкової освіти**

Протокол від 28 серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри теорії та методик початкової освіти _____ Ольга КРАСОВСЬКА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «Початкова освіта» другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта.

Гарант освітньої програми 013 Початкова освіта _____ Ольга КРАСОВСЬКА

Схвалено **навчально-методичною комісією** педагогічного факультету ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука»

Протокол від 29 серпня 2023 року № 1

Голова навчально-методичної комісії _____ Інна СОЙКО

Красовська О.О., 2023
© Приватний вищий навчальний заклад
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»,
2023

1. Опис навчальної дисципліни

Індивідуалізація і диференціація в інклюзивному середовищі початкової школи

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
<p>Кількість кредитів – 3/3</p> <p>Загальна кількість годин (денна/заочна форми навчання) – 90/90 год.</p> <p>Кількість змістових модулів – 2</p>	<p>Галузь знань 01 Освіта /Педагогіка</p> <p>Спеціальність 013 Початкова освіта</p> <p>Освітня програма «Початкова освіта»</p> <p>Рівень вищої освіти другий (магістерський)</p>	Вибірковий освітній компонент	
		Рік підготовки:	
		2-й	2-й
		Семестр	
		3-й	3-й
		Лекції	
		10 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	6 год.
		Лабораторні	
		10 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	72 год.
Вид контролю: екзамен (3 сем.)			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: «Індивідуалізація і диференціація в інклюзивному середовищі початкової школи» як навчальна дисципліна передбачає засвоєння майбутніми фахівцями професійної компетентності щодо організації і проведення індивідуального та диференційованого навчання учнів в інклюзивному середовищі початкової школи.

Завдання: оволодіння майбутніми вчителями початкової школи системою знань про особливості організації освітнього середовища в умовах індивідуалізації та диференціації навчання; зміст та напрями індивідуальної і диференційованої навчальної діяльності в інклюзивному середовищі початкової школи; формування навичок планування уроків та добору методів, прийомів і засобів індивідуального і диференційованого навчання учнів в інклюзивному середовищі початкової школи.

Перелік знань, умінь і навичок, які формуються у студентів під час лекційних, практичних та лабораторних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Індивідуалізація і диференціація в інклюзивному середовищі початкової школи»:

майбутні вчителі початкової школи повинні **знати:**

- сутність індивідуального та диференційованого навчання;
- взаємозв'язки та взаємообумовленості індивідуального та диференційованого викладання в інклюзивному середовищі початкової школи;
- стратегії планування уроків на основі індивідуалізації та диференціації;
- специфіку організації роботи на уроці з урахуванням індивідуальних потреб учнів;
- вимоги до структури та змісту уроку з використанням індивідуального та диференційованого підходів;

- сучасні технології індивідуалізації та диференціації навчання молодших школярів.

Майбутні вчителі початкової школи повинні **вміти**:

- застосовувати технології індивідуального та диференційованого навчання;
- добирати методи, прийоми і засоби індивідуального і диференційованого навчання;
- застосовувати сучасні технічні засоби, які дають змогу індивідуалізувати викладання;
- організовувати роботу на уроці з урахуванням індивідуальних особливостей учнів з особливими потребами.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ДИФЕРЕНЦІЙОВАНЕ ТА ІНДИВІДУАЛІЗОВАНЕ ВИКЛАДАННЯ: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМАТИЗОВАНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ З УРАХУВАННЯМ ВІДМІННОСТЕЙ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Тема 1. Основи диференційованого та індивідуалізованого викладання.

Вступ до курсу: план роботи, структура та очікувані результати по завершенні курсу. Диференційоване та індивідуалізоване викладання: з історії проблеми. Обґрунтування підходів до диференційованого та індивідуалізованого викладання. Індивідуалізоване та особистісно орієнтоване навчання. Особливості традиційного навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Концепція диференційованого та індивідуалізованого викладання. Основні поняття та понятійно-термінологічний апарат. Диференційоване та індивідуалізоване викладання як засіб задоволення особливих освітніх потреб всіх учнів. Наукові дослідження проблеми диференційованого та індивідуалізованого викладання.

Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 20. Допоміжна: 1, 3, 6, 8, 10, 14, 16, 17, 21, 23.

Тема 2. Етапи планування диференційованого та індивідуалізованого викладання.

Планування диференційованого та індивідуалізованого викладання. Роль вчителя та його взаємодія з командою фахівців, батьками. Особливості організації навчального середовища та його вплив на учнів. Аналіз навчального плану та індивідуальних особливостей учнів. Планування уроків на основі науково обґрунтованих методів; набір ефективних методів навчання учнів з особливими потребами. Технологія реалізації диференційованого та індивідуалізованого викладання у щоденній практиці вчителя. Індикатори якості викладання та вдосконалення практики на основі фактичної інформації.

Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 20. Допоміжна: 1, 2, 5, 7, 9, 10, 12, 13, 15, 18, 19, 20, 24.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. РЕАЛІЗАЦІЯ ПІДХОДІВ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОВОГО ТА ІНДИВІДУАЛІЗОВАНОГО ВИКЛАДАННЯ В ІНКЛЮЗИВНОМУ КЛАСІ

Тема 3. Взаємозв'язок і взаємообумовленість диференційованого та індивідуалізованого викладання та оцінювання.

Взаємозв'язок між оцінюванням та викладанням; їх етапність та взаємообумовленість. Види оцінювання; способи застосування оцінювання як формального, так і неформального, з метою виявлення та урахування навчальних потреб усіх учнів. Цілі оцінювання: оцінювання для навчання та оцінювання самого процесу навчання. Планування оцінювання для подальшого диференційованого та індивідуалізованого викладання. Опанування практичних навичок оцінювання та

планування для застосування диференційованого та індивідуалізованого викладання в інклюзивному класі.

Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19.
Допоміжна: 2, 5, 7, 9, 11, 12, 13, 15.

Тема 4. Технології диференційованого та індивідуалізованого викладання – адаптації та модифікації змісту, процесу, продукту, середовища.

Основні чинники диференційованого та індивідуалізованого викладання, які обумовлюють ефективність уроку. Диференціації та індивідуалізації змісту, процесу, кінцевого продукту (результату) та середовища. Застосування адаптації та модифікації (матеріалів та ресурсів; форм і методів викладання; завдань та оцінки). Втілення підходів диференційованого та індивідуалізованого викладання: варіювання вимог щодо виконання завдань учнями (обсяг, рівень складності, час і спосіб виконання, форма і спосіб демонстрації виконаного тощо). Урахування індивідуальних відмінностей учнів під час вибору підходів у викладанні.

Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19.
Допоміжна: 2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 13, 15, 22.

Тема 5. Планування уроків: аналіз курикулуму та методів викладання.

Поняття «курикулум» та «універсальний дизайн». Стратегії планування уроку з диференційованим та індивідуалізованим викладанням на основі попереднього та поточного оцінювання. Урахування індивідуальних особливостей учнів під час вибору методів навчання (рівень підготовленості, індивідуальний стиль навчання, інтереси та схильності). Практичне планування уроків; способи структурування занять для задоволення потреб всіх учнів.

Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19.
Допоміжна: 2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 13, 15, 22.

Тема 6. Організація роботи учнів на уроці та врахування індивідуальних особливостей в розмаїтому учнівському колективі.

Стратегії управління класом. Прийняття вчителем різноманітності учнівського колективу (різні рівні базових і поточних знань учнів, їх підготовленість, навчальні інтереси тощо). Навички педагога щодо організації процесу навчання учнів з різними навчальними можливостями в умовах одного класу; забезпечення необхідної підтримки та досягнення успіху. Практика диференційованого та індивідуалізованого викладання: розробка одного уроку в інклюзивному класі (оцінювання індивідуальних потреб учнів, планування викладання та вибір методів і прийомів, адаптації та модифікації, які має використати вчитель).

Література: Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19.
Допоміжна: 2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 13, 15, 22.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
1	л	пр	лб	с.р.	інд	л	пр	лб	с.р.	інд	го	
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ДИФЕРЕНЦІЙОВАНЕ ТА ІНДИВІДУАЛІЗОВАНЕ ВИКЛАДАННЯ: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМАТИЗОВАНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ З УРАХУВАННЯМ ВІДМІННОСТЕЙ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ												
Тема 1. Основи диференційованого та	14	2	2	–	10	–	14	2	–	–	12	–

індивідуалізованого викладання												
Тема 2. Етапи планування диференційованого та індивідуалізованого викладання	14	2	–	2	10	–	14	2	–	–	12	–
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. РЕАЛІЗАЦІЯ ПІДХОДІВ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ТА ІНДИВІДУАЛІЗОВАНОГО ВИКЛАДАННЯ В ІНКЛЮЗИВНОМУ КЛАСІ												
Тема 3. Взаємозв'язок і взаємообумовленість диференційованого та індивідуалізованого викладання та оцінювання	14	–	2	2	10	–	14	–	2	–	12	–
Тема 4. Технології диференційованого та індивідуалізованого викладання – адаптації та модифікації змісту, процесу, продукту, середовища	16	2	2	2	10	–	16	–	2	2	12	–
Тема 5. Планування уроків: аналіз курикулуму та методів викладання	16	2	2	2	10	–	16	–	2	2	12	–
Тема 6. Організація роботи учнів на уроці та врахування індивідуальних особливостей в розмаїтому учнівському колективі	16	2	2	2	10	–	16	2	–	2	12	–
Усього годин	90	10	10	10	60	–	90	6	6	6	72	–

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Основи диференційованого та індивідуалізованого викладання	2
2.	Тема 3. Взаємозв'язок і взаємообумовленість диференційованого та індивідуалізованого викладання та оцінювання	2/2
3.	Тема 4. Технології диференційованого та індивідуалізованого викладання – адаптації та модифікації змісту, процесу, продукту, середовища	2/2
4.	Тема 5. Планування уроків: аналіз курикулуму та методів викладання	2/2
5.	Тема 6. Організація роботи учнів на уроці та врахування індивідуальних особливостей в розмаїтому учнівському колективі	2
	Разом	10/6 год.

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 2. Етапи планування диференційованого та індивідуалізованого викладання	2
2.	Тема 3. Взаємозв'язок і взаємообумовленість диференційованого та індивідуалізованого викладання та оцінювання	2

3.	Тема 4. Технології диференційованого та індивідуалізованого викладання – адаптації та модифікації змісту, процесу, продукту, середовища	2/2
4.	Тема 5. Планування уроків: аналіз курикулуму та методів викладання	2/2
5.	Тема 6. Організація роботи учнів на уроці та врахування індивідуальних особливостей в розмаїтому учнівському колективі	2/2
	Разом	10/6 год.

7. Самостійна робота

№	Тема (кількість годин)	Завдання	К-сть годин (денна /заочна)
1.	Тема 1. Основи диференційованого та індивідуалізованого викладання	Підготувати презентацію «Концепція універсального дизайну». Підготувати повідомлення «Професійні навички вчителя, який практикує диференційне та індивідуалізоване викладання».	10/12 год.
2.	Тема 2. Етапи планування диференційованого та індивідуалізованого викладання	Підготувати презентацію «Особливості організації навчального середовища та його вплив на учнів». Підготувати повідомлення «Індикатори якості диференційованого та індивідуалізованого викладання».	10/12 год.
3.	Тема 3. Взаємозв'язок і взаємообумовленість диференційованого та індивідуалізованого викладання та оцінювання	Підготувати презентацію «Характеристика окремих видів оцінювання». Підготувати повідомлення «Методи оцінювання для диференційованого та індивідуалізованого викладання».	10/12 год.
4.	Тема 4. Технології диференційованого та індивідуалізованого викладання – адаптації та модифікації змісту, процесу, продукту, середовища	Підготувати презентацію «Адаптації відповідно до індивідуальних потреб учнів початкової школи». Підготувати повідомлення «Адаптації та модифікації матеріалів та ресурсів, форм і методів викладання, завдання та оцінки».	10/12 год.
5.	Тема 5. Планування уроків: аналіз курикулуму та методів викладання	Підготувати презентацію «Етапи планування диференційованого та індивідуалізованого уроку». Розробити конспект уроку з диференційованим та індивідуалізованим викладанням з наголосом на: а) змісті та інтересах учнів; б) рівні підготовленості та видах навчальної діяльності; в) інтересах та способах демонстрації набутих знань, умінь і навичок.	10/12 год.
6.	Тема 6. Організація роботи учнів на уроці та врахування індивідуальних особливостей в	Підготувати есе «Значення стилів навчання для організації диференційованого й індивідуалізованого викладання». Підготувати повідомлення «Стилі	10/12 год.

	розмаїтому учнівському колективі	мислення та їх характеристика».	
Всього:			60 / 72 год.

8. Завдання для опрацювання тем дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для опрацювання тем дисципліни	Форми контролю	Література	Кількість балів
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ДИФЕРЕНЦІЙОВАНЕ ТА ІНДИВІДУАЛІЗОВАНЕ ВИКЛАДАННЯ: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМАТИЗОВАНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ З УРАХУВАННЯМ ВІДМІННОСТЕЙ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ				
Тема 1. Основи диференційованого та індивідуалізованого викладання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, опрацювання теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, презентація «Концепція універсального дизайну», повідомлення «Професійні навички вчителя, який практикує диференційне та індивідуалізоване викладання».	Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 20. Допоміжна: 1, 3, 6, 8, 10, 14, 16, 17, 21, 23.	10
Тема 2. Етапи планування диференційованого та індивідуалізованого викладання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до лабораторного заняття, опрацювання теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, презентація «Особливості організації навчального середовища та його вплив на учнів», повідомлення «Індикатори якості диференційованого та індивідуалізованого викладання».	Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 20. Допоміжна: 1, 2, 5, 7, 9, 10, 12, 13, 15, 18, 19, 20, 24.	10
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. РЕАЛІЗАЦІЯ ПІДХОДІВ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ТА ІНДИВІДУАЛІЗОВАНОГО ВИКЛАДАННЯ В ІНКЛЮЗИВНОМУ КЛАСІ				
Тема 3. Взаємозв'язок і взаємообумовленість диференційованого та індивідуалізованого викладання та оцінювання	Підготовка до практичного та лабораторного заняття, опрацювання теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, презентація «Характеристика окремих видів оцінювання», повідомлення «Методи оцінювання для диференційованого та індивідуалізованого викладання».	Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19. Допоміжна: 2, 5, 7, 9, 11, 12, 13, 15.	10
Тема 4. Технології диференційованого та індивідуалізованого викладання – адаптації та модифікації змісту, процесу,	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного та лабораторного заняття, опрацювання теоретичного	Експрес опитування, складання термінологічного словника, презентація «Адаптації відповідно до індивідуальних потреб учнів початкової школи», повідомлення «Адаптації та модифікації матеріалів та ресурсів, форм і методів	Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19. Допоміжна: 2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 13, 15, 22.	10

продукту, середовища	матеріалу	викладання, завдання та оцінки».		
Тема 5. Планування уроків: аналіз курикулуму та методів викладання	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного та лабораторного заняття, опрацювання теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, презентація «Етапи планування диференційованого та індивідуалізованого уроку», розробка конспекту уроку з диференційованим та індивідуалізованим викладанням з наголосом на: а) змісті та інтересах учнів; б) рівні підготовленості та видах навчальної діяльності; в) інтересах та способах демонстрації набутих знань, умінь і навичок.	Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19. Допоміжна: 2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 13, 15, 22.	10
Тема 6. Організація роботи учнів на уроці та врахування індивідуальних особливостей в розмаїтому учнівському колективі	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного та лабораторного заняття, опрацювання теоретичного матеріалу	Експрес опитування, складання термінологічного словника, есе «Значення стилів навчання для організації диференційованого й індивідуалізованого викладання», повідомлення «Стилі мислення та їх характеристика».	Основна: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19. Допоміжна: 2, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 13, 15, 22.	10

Індивідуальні завдання

Тема 1. Основи диференційованого та індивідуалізованого викладання. Підготувати повідомлення: «Традиційне та диференційоване й індивідуалізоване викладання: спільне і відмінне».

Тема 2. Етапи планування диференційованого та індивідуалізованого викладання. Підготувати повідомлення: «Професійні навички вчителя, який практикує диференційоване й індивідуалізоване викладання».

Тема 3. Взаємозв'язок і взаємообумовленість диференційованого та індивідуалізованого викладання та оцінювання. Підготувати есе «Фактори, які впливають на процес оцінювання».

Тема 4. Технології диференційованого та індивідуалізованого викладання – адаптації та модифікації змісту, процесу, продукту, середовища. Підготувати повідомлення: «Рекомендації щодо диференціації та індивідуалізації змісту навчання».

Тема 5. Планування уроків: аналіз курикулуму та методів викладання. Підготувати есе «Як організувати диференційований та індивідуалізований урок у початковій школі?».

Тема 6. Організація роботи учнів на уроці та врахування індивідуальних особливостей в розмаїтому учнівському колективі. Підготувати повідомлення «Теорія множинного інтелекту Говарда Гарднера».

8. Методи навчання

Словесні : розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, обговорення, вербалізація педагогічних ситуацій, наукових статей, філософських та літературних творів, фасилітація.

Практичні : пошуковий (дослідницький), частково-пошуковий (евристичний), проблемний, репродуктивний, метод проєктної діяльності, навчально-педагогічні ігри, колективна творча робота, групова робота та ін.

Наочні : інформаційно-рецептивний, спостереження, обстеження, візуалізація, демонстрація ППЗ, демонстрація медіа-презентацій Power Point, Sway.

9. Методи контролю

1. Усне опитування (індивідуальне та фронтальне), перевірка завдань самостійної роботи, перевірка письмових ректорських та модульних контрольні роботи, поточне та підсумкове тестування, аналіз та оцінювання творчих робіт, підсумковий контроль.

10. Питання гарантованого рівня знань

2. Курс «Індивідуалізація і диференціація в інклюзивному середовищі початкової школи»: мета, завдання та план роботи.

3. Структура курсу «Індивідуалізація і диференціація в інклюзивному середовищі початкової школи» та очікувані результати навчання.

4. Диференційоване та індивідуалізоване викладання: з історії проблеми.

5. Обґрунтування підходів до диференційованого та індивідуалізованого викладання.

6. Індивідуалізоване та особистісно орієнтоване навчання.

7. Особливості традиційного навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку.

8. Концепція диференційованого та індивідуалізованого викладання.

9. Диференційоване та індивідуалізоване викладання як засіб задоволення особливих освітніх потреб всіх учнів.

10. Наукові дослідження проблеми диференційованого та індивідуалізованого викладання.

11. Традиційне та диференційоване й індивідуалізоване викладання: спільне і відмінне.

12. Роль учителя у застосуванні диференційованого та індивідуалізованого викладання.

13. Взаємодія вчителя з командою фахівців, батьками.

14. Особливості організації навчального середовища та його вплив на учнів.

15. Характеристика поняття «позитивне навчальне середовище».

16. Аналіз навчального плану та індивідуальних особливостей учнів.

17. Особливості планування диференційованого та індивідуалізованого викладання.

18. Етапи планування диференційованого та індивідуалізованого викладання.

19. Характеристика етапу «Рефлексія: бажання діяти та необхідні навички».

20. Характеристика етапу «Оцінка програми навчання».

21. Характеристика етапу «Аналіз індивідуальних особливостей учнів».

22. Характеристика етапу «Планування уроків на основі науково обґрунтованих методів».

23. Характеристика етапу «Вдосконалення практики на основі фактичної інформації».

24. Набір ефективних методів навчання учнів з особливими потребами.

25. Індикатори якості викладання та вдосконалення практики на основі фактичної інформації.

26. Характеристика п'яти індикаторів якості, що відображають головні чинники диференційованого та індивідуалізованого викладання.

27. Технологія реалізації диференційованого та індивідуалізованого викладання у щоденній практиці вчителя.

28. Взаємозв'язок між оцінюванням та викладанням; їх етапність та взаємообумовленість.

29. Оцінювання для диференційованого та індивідуалізованого викладання.

30. Види оцінювання, їх характеристика.

31. Способи застосування оцінювання як формального, так і неформального, з метою виявлення та урахування навчальних потреб усіх учнів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь на поставленні питання	відмінно
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставленні питання; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	добре
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві	
64-73	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабка їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими	задовільно
60-63	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок	
35-59	FX	Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з	незадовільно 3

		викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань	обов'язковим повторним вивченням дисципліни
--	--	--	---

12. Методичне забезпечення

1. Посібники.
2. Опорний конспект лекцій по всіх темах курсу, у тому числі і для самостійного вивчення в електронному вигляді (навчальна платформа Moodle).
3. Завдання та методичні рекомендації до виконання практичних робіт (навчальна платформа Moodle).
4. Пакети контрольних завдань для підсумкового контролю (навчальна платформа Moodle).

13. Рекомендована література Базова

1. Асистент вчителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник /Н.М.Дятленко, Н. З. Софій, О. В. Мартинчук, Ю. М. Найда, під заг.ред. М. Ф. Войцехівського. К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 172 с.
2. Данілавічюте Е.А., Литовченко С.В. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі : Навчально-методичний посібник /За заг. ред. А.А. Колупаєвої. Київ : Видавнича група «А.С.К.», 2012. 360 с.
3. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі : навчально-методичний посібник / Таранченко О. М., Найда Ю. М.; за загальною редакцією Колупаєвої А. А. К. : Видавнича група «А.С.К.», 2012. 124 с.
4. Інклюзивне навчання в закладах загальної середньої освіти. Керівництво для тренерів. Київ, 2018. 174 с.
5. Інклюзивне навчання. Досвід упровадження. К. : ВГ «Шкільний світ"», 2015. 200 с. (Б-ка «Шкільного світу»).
6. Інклюзивне навчання: організаційне, змістове та методичне забезпечення : навч.-метод. посіб. / [Кол. авторів; за заг. ред. С. П. Миронової]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. 236 с.
7. Колупаєва А. А., Савчук Л.О. Діти з особливими потребами та організація їх навчання. Навчально-методичний посібник. Київ, 2011. 206 с.
8. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів : навчально-методичний посібник. Київ, 2010. 96 с.
9. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Інклюзивна освіта: від основ до практики: [монографія]. К. : ТОВ «АТОПОЛ», 2016. 152 с.
10. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна практика: технології навчання. К. : «Літера ЛТД», 2019. 160 с.
11. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі : навчально-методичний посібник. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 304 с.
12. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Педагогічні технології інклюзивного навчання. К. : «Літера ЛТД», 2018. 160 с.
13. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Путівник для педагогів та батьків дітей з особливими потребами. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Х. : «Ранок», В.Г. «Кенгуру», 2018.112 с.
14. Лорман Т., Депенелер Д., Харві Д. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практичний посібник. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2011. 296 с.

15. Миронова С. П. Нова українська школа : особливості організації освітнього процесу учнів початкової школи в інклюзивних класах : навчально-методичний посібник. Тернопіль : Астон, 2020. 176 с.
16. Організація індивідуальної освітньої траєкторії для дитини з особливими потребами в закладі загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник / За ред. О.С. Голентовської, Житомир: Полісся, 2020. 132 с.
17. Організаційні засади діяльності асистента вчителя в інклюзивному класі : метод. посіб. / уклад. : О. В. Коган та ін. Харків: «Друкарня Мадрид», 2019. 110 с.
18. Сак Т. В. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі: навч. курс і наук.-метод. посіб. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. 168 с.
19. Учні початкових класів із особливими освітніми потребами: навчання та супровід : навчально-методичний посібник/ [Л. І. Прохоренко, О. О. Бабяк, В. В. Засенко, Н. А. Ярмола]. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 160 с.
20. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки : Підручник. К.: ЦУЛ, 2016. 248 с.

Допоміжна

1. Волокова А.О. Диференційоване навчання як практичні технологія організації освітнього процесу в умовах освітньої інклюзії. *Актуальні питання корекційної та інклюзивної освіти* / За загальною редакцією Бойчука Ю.Д. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2020. С. 49-53.
2. Гаврилов О. В. Особливі діти в закладі та соціальному середовищі : навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. 308 с.
3. Дидактичні засади диференціації навчання в основній школі : монографія / [авт. кол. : В. І. Кизенко, Г. О. Васьківська, С. П. Бондар й ін.]; за наук. ред. В. І. Кизенка. К. : Педагогічна думка, 2012. 216 с.
4. Індивідуальна програма розвитку. Методичні матеріали /Укладачі: Луценко І.В., Заєркова Н.В. Київ : Видавничий дім «Плеяди», 2015. 24 с.
5. Інклюзивне навчання. Інформаційний посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти. Київ, 2019. 61 с.
6. Костилова Я.Ю. Подолання неуспішності шляхом впровадження диференційованого підходу до навчання дітей з особливими потребами. URL : <https://vseosvita.ua/library/embed/000fyw-51c4.docx.html>
7. Лаврінченко Л. І. Школа для кожного (окремі аспекти інклюзивної освіти): Навчально-методичний посібник для керівників закладів освіти, учителів та вихователів ЗДО, ГПД, шкіл-інтернатів, методистів. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет (ЧНТУ), 2017. 168 с.
8. Любарець, В., Васильєва, Г., & Верьовкіна, Ж. (2021). Диференційований підхід в інклюзивній освіті. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*, 2021. 1(13). С. 151-157.
9. Методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу для дітей з особливими потребами (вступ в інклюзію) / Л.Гупало, Р.Юськевич. Львів: Навчально-методичний центр освіти м. Львова, 2013. 31 с.
10. Навчальний курикулум з інклюзивної освіти : Теорія та методика інклюзивного навчання. Модулі 1-3 / уклад. Л. М. Сидорів, за ред. С. М. Сидоріва. Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2020. 235 с.
11. Навчальний курикулум з інклюзивної освіти : Теорія та методика інклюзивного навчання. Модулі 4-6 / уклад. Л. М. Сидорів, за ред. С. М. Сидоріва. Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2020. 265 с.
12. Планування спрямоване на кожного учня: посібник з розроблення та впровадження індивідуальних навчальних планів: посіб. К.: Паливода А.В., 2012. 86 с.

13. Поради вчителям щодо навчання дітей з особливими освітніми потребами у класі з інклюзивним навчанням : Методичні рекомендації / Укладач О. В. Гаяш. Ужгород : Інформаційно-видавничий центр ЗІППО, 2014. 108 с.
14. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта : навчальний посібник. Київ : ФОП Харченко В.О., 2019. 300 с.
15. Приймак Н. П. Організація інклюзивного навчання в закладах загальної середньої школи: Методичний посібник / Упоряд. Н.П. Приймак. Тернопіль: Мандрівець, 2019. 64 с.
16. Ротфорт Д. Індивідуальне навчання учнів 1-4 класів. Харків: Основа, 2012. 240 с.
17. Савіна М. В. Основи інклюзивної освіти. Коростишів, 2021. 154 с.
18. Сак Т. В. Диференційований підхід до навчання учнів з особливими освітніми потребами. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2014. Вип. 26. С. 215-219.
19. Сак Т. В. Індивідуалізація навчання учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі. *Особлива дитина: Навчання і виховання*. 2014. 4 (69). С. 3-6.
20. Самойлова І.В. Організація диференційованого викладання в умовах інклюзивного навчання. URL : http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/74/part_2/13.pdf
21. Сікорський П.І. Теоретико-методологічні основи диференційованого навчання. Львів: Каменяр, 1998.196 с.
22. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами : методичний посібник /Під заг. ред. Софій Н.З. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плянди»», 2015. 2015. 66 с.
23. Степанова-Камиш А. Диференційоване навчання: навіщо і як проводити. URL : <https://nus.org.ua/articles/dyferentsiojovane-navchannya-navishho-i-yak-provodyty/>
24. Шевчук Л. М. Індивідуальні особливості учнів як важливий аспект реалізації індивідуального й диференційованого підходів у процесі навчання. URL : http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/49/part_2/9.pdf

14 Інформаційні ресурси

1. Україна. Інклюзія. URL : <https://ircenter.gov.ua/>
2. Інклюзивне навчання. URL : <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya>
3. Інклюзія. URL : <https://inkluzia.com.ua/>
4. Каталог курсів підвищення кваліфікації 2023 з напрямку Інклюзія. URL : <https://ippo.com.ua/category/inkluzia/>
5. Нова українська школа. URL : <http://nus.org.ua/>
6. Педрада. Портал освітян України. URL : <http://pedrada.com.ua>
7. Шкільний портал «Острів знань». URL : <http://ostriv.in.ua>
8. Освіта-UA. URL : <http://osvita-ua.net>
9. Методичний портал. URL : <http://metodportal.net/>
10. Вчитель вчителю, учням та батькам. URL : <http://teacher.at.ua>
11. Портал вчителів початкових класів «Урок». URL : <http://www.yrok.net.ua/>
12. Портал Всеосвіта. URL : <http://vseosvita.ua>
13. Освітній проект «На урок». URL : <http://naurok.com.ua>
14. Платформа онлайн-освіти Prometheus. URL : <https://prometheus.org.ua>
15. Студія онлайн-освіти EdEra. URL : <https://www.ed-era.com>
16. Віртуальні бібліотеки, е-каталоги та довідники е-ресурсів. URL : http://intellect-invest.org.ua/educ_resources_virtual_libraries/